

▶ 6.1.2 Határozatlan

A **határozott igealakok** közé soroljuk a főnévi, a melléknévi és a határozói igeneveket. Ezenek nyelvtani szempontból csak neme és szemlélete van, kivéve a melléknévi igeneveket, melyeknek van esete és száma is.

<p>▶ <i>Что мне дѣлать сейчас?</i> Прочитав книгу, я вернул её в библиотеку. Читая газету, я наткнулся на объявление. Дом уже продан.</p>	<p>Most mitévő legyek? (<i>főn. in.</i>) Amikor kiolvastam a könyvet, visszavittem a könyvtárba. (<i>befejezett mell. in.</i>) Az újság olvasása közben egy apróhirdetésre bukkantam. (<i>jelen i. hat. in.</i>) A ház már el van adva. (<i>befejezett szenvedő mell. in.</i>)</p>
<p>Обвалился мост, построенный в прошлом году. Журналист, написавший эту статью, получил премию. Критикуемую всеми книгу я не читал. Человек, использующий эту программу, получает много информации.</p>	<p>Leszakad a tavaly épült híd. (<i>befejezett szenvedő mell. in.</i>) Az újságíró, aki ezt a cikket írta, díjat kapott. (<i>befejezett cselekvő mell. in.</i>) Nem olvastam a könyvet, amit mindenki kritizált (<i>jelen i. szenvedő mell. in.</i>) Sok információt tud meg az az ember, aki ezt a programot használja. (<i>jelen i. cselekvő mell. in.</i>)</p>

A határozatlan alakú igék különböző mondatrészek szerepét tölthetik be:

- **alany**
 - ▶ *Курить – здоровью вредить.*
- **állítmány** (személytelen)
 - ▶ *Курить – здоровью вредить.*
- **főnévi-igenévi állítmány főnévi része**
 - ▶ *Кампания подготовлена вами...*
- **tárgy**
 - ▶ *Отец учит сына петь.*
- **jelző**
 - ▶ *Подготовленная вами рекламная кампания...*
- **határozó**
 - ▶ *Собака смотрит на меня, вертя хвостом.*

Módhatározók

A *hogyan?*, *mily módon?* kérdésekre felelnek

<i>хорошо</i>	jól	<i>никак</i>	sehogy
<i>плохо</i>	rosszul	<i>как</i>	hogyan
<i>медленно</i>	lassan	<i>так</i>	úgy
<i>быстро</i>	gyorsan	<i>по-нашему</i>	szerintünk
<i>наизусть</i>	emlékezetből (tud)	<i>ёжиком</i>	tüszre (haját vágni)
<i>вслух</i>	hangosan	<i>скоро</i>	gyorsan
<i>тихо</i>	csendben	<i>весело</i>	vidáman
<i>пешком</i>	gyalog	<i>грустно</i>	szomorúan

Okhatározók

A *miért?*, *milyen okból?* kérdésekre válaszolnak

<i>потому</i>	azért	<i>поневоле</i>	akarva-akaratlanul
<i>поэтому</i>	azért	<i>недаром</i>	nemhiába

Célhatározók

a *miért?*, *minek?*, *mi célból?* kérdésekre válaszolnak

<i>специально</i>	szándékosan	<i>наперекор</i>	dacára/dacból
<i>нарочно</i>	készakarva	<i>преднамеренно</i>	szándékosan
<i>назло</i>	készakarva	<i>умышленно</i>	készakarva

Mértékhatózók

A *mennyire?*, *milyen mértékben?* kérdésekre válaszolnak

<i>очень</i>	nagyon	<i>вполнѐ</i>	teljesen
<i>чуть</i>	alig, nehezen	<i>весьма</i>	nagyon
<i>вдóволь</i>	elérhetően	<i>едва-едва</i>	alig
<i>почти</i>	majdnem	<i>чересчур</i>	nagyon, túlságosan
<i>слишком</i>	túl(ságosan)	<i>совершенно</i>	teljesen
<i>много</i>	nagyon	<i>настóлько</i>	amíg, ameddig
<i>горáздо</i>	sokkal	<i>вдвóе</i>	kétszeresen
<i>совсѐм</i>	teljesen	<i>ѐле-ѐле</i>	épphogy

7.3 A határozók fokozása

Kizárólag a minősítő melléknevekből képzett határozószókat tudjuk fokozni.

► Bővebben lásd: **Melléknevek**, 38. oldal.

ввиду – figyelembe véve, azért, miatt

- *ввиду поломки компьютера* a számítógép üzemzavara miatt
отмена рейса ввиду плохой погоды a járat törlése a rossz időjárás miatt

Az elemezhető előjárók írásban való használatakor ügyeljünk azok helyesírására! Pl. a **ввиду** (figyelembe véve, miatt) előjáró nem tévesztendő össze a **в виду** szóval (а *иметь в виду* = fejében jár vmi szókapcsolatban használjuk), mert ennek nemcsak a szófaja, hanem jelentése is merőben más.

вдоль – mellett, hosszában

- *Мы гуляли вдоль реки.* A folyó mellett sétáltunk.
раздвижные двери вдоль стены a fal menti tolóajtó

вне – kívül

- *положение вне игры* kiállítás (játékból)
Её жизнь уже вне опасности. Már életveszélyen kívül van.
Он вне себя от радости. A boldogságtól teljesen magánkívül van.

внутри – bent, -ban/-ben

- *Внутри отеля запрещено курение.* A hotelben tilos a dohányzás.
утепление стен внутри дома a ház falainak belső hőszigetelése

возле – mellett, -nál/-nél, közel

- *уютное кафе возле отеля* kellemes kávéház nem messze a hoteltől
дом возле озера ház a tónál

вокруг – körül

- *Земля вращается вокруг Солнца.* A Föld a Nap körül forog.
путешествие вокруг мира világkörüli út

Állandósult szókapcsolat: *вокруг да около* – körbe-körbe.

в отличие от – vmivel ellentétben

- *В отличие от вас, я это понимаю.* Önnel ellentétben én ezt nem értem.
В отличие от тебя, я знаю, что мне делать. Veled ellentétben én tudom, mit kell tennem.

вследствие – vminek következményeképp, miatt, okozta

- *задержка операции вследствие болезни кожи* bőrbetegség miatti műtételnapolás
спад спроса вследствие кризиса válság okozta keresletcsökkenés

в течение – alatt, folyamán

- *В течение 5 лет планируется...* Az elkövetkezendő 5 év alatt tervezünk...
в течение дня a nap folyamán

для – -nak/-nek, számára

- *Я купила подарок для брата.* Ajándékot vettem a bátyámnak.
Это вредно для здоровья. Árt az egészségnek.

12.2 Származtatás toldalékok segítségével

Ebben az esetben az új szavakat toldalékok (képzők) hozzáadásával képezzük. A jelentésen kívül a szófaj is megváltozhat (*лес – лесной, скромный – скромность, читать – чтение*).

Tárgyak és helyek megnevezésének képzéséhez a főnevek esetében az alábbi képzőket használjuk:

-льник, -лк-а	будильник, холодильник, вёялка, грёлка
-щик (-чик)	счётчик, тралщик, автогонщик, заказчик, упаковщик
-льн-я	читальня, красильня, купальня, спальня, исповедальня
-ие (-ье)	заречье, предгорье, предплечье, всполье, подножье
-к-а	анисовка, дюймовка, кладовка, жестянка
-ник	кофейник, бумажник, свинарник, должник, паломник, памятник
-ин-а	солёмина, жемчужина, вмятина, телятина, белковина
-тор	изолятор, сепаратор, фиксатор, кредитор, композитор
-л-о	покрывало, подувало, грузило, кормило, клепало

Emberek foglalkozás szerinti stb. megnevezésit a főnevek esetében az alábbi képzők segítségével képezzük:

-щик, -чик	подписчик, разносчик, банщик, наборщик, газетчик
-льщик	курильщик, бурильщик, могильщик, рисовальщик
-тель, -итель	учитель, воспитатель, просветитель, искатель, губитель
-ик, -ник	академик, химик, физик, кадровик, завистник, ключник
-овец, -ец, -ист	вúзовец, йскровец, мичуринец, связист, журналист
-ач	циркач, бородач, силач, брюхач, богач, рогач, палач
-ант, -янт, -ент	курсант, музыкант, ассистент, эмигрант, симулянт, дуэлянт
-тор	ликвидатор, оператор, агитатор, дезинфектор
-ец, -анец, -янец	американец, афганец, итальянец, вегетарианец, сорванец
-(ч)анин, -(ян)ин	англичанин, киевлянин, датчанин, болгарин, гражданин
-ич, -ович, -евич	Павлович, Дмитриевич
-ыш	глупыш, малыш, детеныш, выигрыш
-ёнок, -онок	волчонок, орлёнок, медвежонок, внучонок

A hímnemből származtatott **nőnemű alakokat** az alábbi képzők segítségével képezzük:

-к-а	армянка, киевлянка, абонентка, мавританка, дебютантка
-ниц-а	воспитательница, учительница, писательница, работница
-(ль)щиц-а, -чиц-	банщица, газетчица, буфетчица, вкладчица, сдельщица
-ш-а	директорша, генеральша, дикторша, библиотечарша
-ичн-а, -иничн-а	Ильинична, Кузьминична, Фоминична, Никитична
-овн-а, -евн-а	Павловна, Алексеевна, Дмитриевна, Андреевна, Борисовна

➤ **Хотя задача была очень трудной,**
мы её выполнили.

Habár a feladat nagyon bonyolult volt,
teljesítettük.

Несмотря на то, что шёл дождь,
было тепло.

Annak ellenére, hogy esett az eső, meleg
volt.

eredményhatározói

Az eredményhatározói mellékmondatokat a *так что* kötőszók vezetik be,
amelyek mindig követik a főmondatot.

➤ **Квартира слишком дорогая, так что**
мы её не купили.

A lakás túl drága, ezért hát nem vettük
meg.

Он говорил так тихо, **что я ничего**
не слышал.

Olyan halkán beszélt, hogy semmit sem
hallottam.

hasonlító

A hasonlító mellékmondatokat a *как, словно, будто, как будто, подобно*
тому как, что, как если бы, всё равно что, так же как, прямо как, чем, чем...
тем kötőszók vezetik be.

➤ **Всё не так плохо, как я думал.**

Nem olyan rossz minden, mint ahogy azt
gondoltam.

Мы будем вести себя так, **как будто**
ничего не случилось.

Úgy fogunk viselkedni, mintha semmi se
történt volna.

13.6 A magázás az orosz nyelvben

A magázást az orosz nyelv leggyakrabban igével, melléknévi igenéssel vagy
pedig a **többes szám 2. személyű** névszói-igei állítmány melléknévvel fejezi
ki.

➤ **Почему Вы опоздали?**

Miért jött későn?

Где Вы были?

Hol volt?

Вы звонили в аэропорт?

Telefonált a reptérre?

Вы в этом уверены?

Biztos ön ebben?

Az állítmányban szereplő **melléknév** vagy **melléknévi igenév névszói többes
számú alakja** kifejezi **egy bizonyos jelenség ideiglenességét.**

➤ **Почему Вы так грустны?**

Miért olyan szomorú? *(most, jelenleg)*

Вы очень любезны.

(Ön) Nagyon kedves. (most, jelenleg)

A **такой, какой** névmásokat tartalmazó összetett alak esetében az állítmányban
szereplő melléknévek **egyes számúak.** Az állítmány ebben az alakjában **egy
bizonyos jelenség állandó vagy hosszútávú mivoltát** fejezi ki.

➤ **Почему Вы такая грустная?**

Miért olyan szomorú? *(mindig, állandóan)*

Какой Вы добрый человек!

Ön olyan jó ember! (állandó tulajdonság)

- **слéдует**

➤ *Вам слéдует прийти́ вéчером.*
Мне слéдовало бы учитьсá.
Тебé слéдует позвонить ему́.

Este kell jönnötök.
 Tanulnom kellene.
 Fel kellene őt hívnod.

- **фőnéви igenév**

➤ *Сказáть ему́ это?*
Что (ж) мне дéлать?

Megmondjam neki?
 Mit tegyek? Mit kell tennem?

Elkerülhetetlen, szükséges, kell

- **необходимо**

➤ *Необходимо отмéтить...*
Необходимо с ним поговорить.
Как необходимо поступáть?

Meg kell állapítani, hogy... (szükséges)
 El kell vele beszélgetni. (szükséges)
 Hogyan kell eljárni?

- **нáдо/нужно**

➤ *Не нáдо с ним говоритъ.*
Нáдо покóнчить с этим!
Нужно сдéлать это вóвремя.

Nem szükséges vele beszélni.
 Ezzel fel kell hagyni. (szükséges)
 Ezt időben kell megcsinálni. (szükséges)

14.5 A főnévi igenév vonzatai

A főnévi igenevet az orosz nyelvben gyakrabban használják, mint a magyarban. Magyarra történő fordításkor viszont sokszor nem főnévi igeneves szerkezetet használunk helyettük.

Főnévi igenevet használhatunk:

- **mozgást kifejező igéket követően**

Pl. az *идти́, ходи́ть, éздить, бежáть, вернутьсá, останóвитьсá, поднáтьсá, повернутьсá* stb. igék után

➤ *Садитесь с нáми обéдать.*
Он вернулсá взятъ пальтó.
Я ходил купáтьсá.

Csatlakozzatok hozzánk ebédre.
 Visszajött a kabátjáért.
 Fürödni voltam.

- **olyan igéket követően, amelyek akarat kinyilvánítását fejezik ki**

Pl. a *проситъ, советóвать, предлагáть, уговáривать, приказáть, застáвить, велéть, разрешитъ, позволитъ* stb. igék után

➤ *Я советóвал ему́ уехáть.*
Онá обещáла прийти́.
Мы надéемсá встрéтитсá с ними.

Azt tanácsoltam neki, hogy menjen el.
 Megígérte, hogy eljön.
 Reméljük, hogy találkozzunk velük.

- **fázisigéket követően**

A fázisigék a cselekvés kezdetét, folytatását vagy végét fejezik ki, pl. *начáть/*